

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Martina Vladika a sudcov JUDr. Ivana Machyniaka a JUDr. Jozefa Kolcuna v právnej veci žalobcu **S., a.s.** so sídlom v R., IČO: X., proti žalovanému **P. R.**, bývajúcemu v S., v dovolacom konaní zastúpenému JUDr. P. B., advokátom vo Z., **o určenie, že osvedčenie vyhlásenia žalovaného o vydržaní vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam je neplatné a právne neúčinné**, vedenej na Okresnom súde Zvolen pod sp. zn. 9 C 291/2003, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 15. marca 2006 sp. zn. 17 Co 6/06, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 15. marca 2006 sp. zn. 17 Co 6/06 **z a m i e t a .**

Žalobca je povinný zaplatiť žalovanému náhradu trov dovolacieho konania v sume 1.549 Sk na účet advokáta žalovaného JUDr. P. B. do 3 dní.

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Zvolen rozsudkom z 8. novembra 2005 č.k. 9 C 291/2003-362 určil, že osvedčenie vyhlásenia žalovaného o vydržaní vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam parc. č. KN X., parc. č. KN X., parc. č. KN X. a parc. č. KN X. nachádzajúcim sa v kat. úz. K., zapísaným na Správe katastra Z., na LV č. X., vydané formou notárskej zápisnice č. N X., Nz X., spísanej notárkou JUDr. A. M., je neplatné. Vo zvyšnej časti, t.j. návrh o

určenie, že osvedčenie vyhlásenia žalovaného o vydržaní je právne neúčinné, žalobu zamietol a rozhodol o trovách konania tak, že účastníci nemajú právo na ich náhradu. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že žalobca má naliehavý právny záujem na žalobe určenie neplatnosti osvedčenia o vyhlásení o vydržaní v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p. Existenciu naliehavého právneho záujmu na tomto určení odôvodnil tým, že obchodná spoločnosť S., a.s., R. „v likvidácii“ IČO: X., ktorá bola vymazaná z obchodného registra a ako právnická osoba v súčasnosti už neexistuje, bola akcionárom žalobcu a že časť svojho majetku, včítane predmetných nehnuteľností, vložila do základného imania žalobcu (notárska zápisnica Nz X., spísaná notárom JUDr. M. K.) a tým, že žalovaný bol na základe notárskej zápisnice, spísanej notárkou JUDr. A. M., zapísaný ako vlastník predmetných nehnuteľností do katastra nehnuteľností. Neistota žalobcu vo vlastníckych vzťahoch k predmetným nehnuteľnostiam môže byť odstránená práve určením, že osvedčenie je neplatné, t.j. určením, či tu právo žalovaného na vyhlásenie o vydržaní je alebo nie je. Keďže bolo jednoznačne preukázané, že žalovaný nesplnil zákonom požadované podmienky vydržania (§ 134 OZ), žalobe v tejto časti vyhovel. Pokiaľ sa žalobca domáhal určenia, že osvedčenie vyhlásenia žalovaného o vydržaní vlastníckeho práva je právne neúčinné, v tejto časti žalobu zamietol. Uviedol, že žalobca nebol vo vzťahu k žalovanému v postavení veriteľa voči dlžníkovi. Pre vyhovenie takejto žalobe nebola preto splnená základná zákonná podmienka vyplývajúca z ustanovenia § 42a Občianskeho zákonníka (ďalej len OZ).

Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom z 15. marca 2006 sp. zn. 17 Co 6/06 na odvolanie žalobcu aj žalovaného (žalobca napadol odvolaním len výrok o trovách konania) rozsudok okresného súdu vo výroku, ktorým vyhovel návrhu a rozhodol o trovách konania zmenil tak, že návrh v tejto časti zamietol a žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovanému trovy konania v celkovej sume 13.909 Sk do troch dní k rukám advokáta žalovaného. Nestotožnil sa s názorom okresného súdu o existencii žalobcovho naliehavého právneho záujmu na určení, že osvedčenie o vyhlásení žalovaného o vydržaní, je neplatné. Uviedol, že z výsledkov vykonaného dokazovania vyplýva, že ku vkladu vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, ktoré sú predmetom osvedčenia, v prospech žalobcu nedošlo (Okresný úrad, Katastrálny odbor vo Z. právoplatným rozhodnutím príslušný návrh na vklad zamietol). Keďže v zmysle ustanovenia § 133 ods. 2 OZ, sa vlastnícke právo k nehnuteľnosti (ak ide o prevod na základe zmluvy – poznámka najvyššieho súdu), nadobúda až vkladom do katastra nehnuteľností, žalobca nikdy do vlastníctva tieto nehnuteľnosti nenadobudol.

Vyhovením žalobe o určenie neplatnosti osvedčenia by sa obnovil pôvodný vlastnícky stav. Z obsahu spisu je však nepochybné, že žalobca nie je právnym nástupcom pôvodného vlastníka S., a.s. „v likvidácii“ R. IČO: X.. Na jeho právnom postavení vo vzťahu k predmetným nehnuteľnostiam by sa nič nezmenilo (žalobca sa nestane ich vlastníkom). Na jeho strane preto chýba naliehavý právny záujem na tomto určení v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p. Krajský súd nevytlúčil možnú existenciu jeho naliehavého právneho záujmu, avšak na inom určení. Rozsudok okresného súdu vo výroku, ktorým žalobe vyhovel preto zmenil a návrh žalobcu ako nedôvodný zamietol.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu podal včas dovolanie žalobca. Navrhol rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Uviedol, že odvolací súd nesprávne, v rozpore s ustanovením § 80 písm. c/ O.s.p., posúdil otázku jeho naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení. Odvolací súd vôbec nevzal do úvahy skutočnosti, že žalovaný získal sporné nehnuteľnosti do vlastníctva na základe podvodného vyhlásenia (za tento skutok bol aj trestne stíhaný a právoplatne odsúdený rozsudkom Okresného súdu Zvolen), a že osvedčenie, ktoré má povahu listiny, možno v prípade, ak bolo vydané podvodne, kedykoľvek napadnúť. Zamietnutím žaloby sa nepochopiteľne naďalej predlžuje protiprávny stav v užívaní predmetných nehnuteľností žalovaným. Žalovaný bezpochyby užíval nehnuteľnosti titulom nájmu. Tento záväzkový vzťah by ani pri storočnom užívaní nehnuteľnosti nezakladal jeho vlastnícke právo k nim vydržaním. Nie je vecou súdu a ani žalovaného ako si usporiadajú svoje vzťahy v súvislosti s týmto vlastníctvom. Žalovaný nemá právny záujem do tohto zasahovať. Navyše, krajský súd, podobne ako okresný súd, miešajú do konania odporovateľnosť právneho úkonu (§ 42a OZ), hoci sa odporovateľnosti v tomto konaní nedomáhal.

Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že odvolací súd dospel správne k právnomu záveru o nedostatku naliehavého právneho záujmu žalobcu na určení, že osvedčenie o vyhlásení o vydržaní je neplatné. Znovu zopakoval, že podľa jeho názoru, vyhlásenie osoby pred notárom spísané do notárskej zápisnice, ako tomu bolo v jeho prípade, nie je právnym úkonom, ale sa jedná len o skutočnosť, ktorá môže byť podkladom pre uplatnenie práva alebo ktorou by mohli byť spôsobené právne následky. Okresný súd nemal výrok o určenie neplatnosti osvedčenia vôbec vydať. Navrhol preto dovolanie žalobcu ako nedôvodne podané zamietnuť. Žiadal priznať náhradu trov dovolacieho konania za dva úkony právnej služby a dvakrát režijný paušál.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podal účastník konania proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania preskúmal napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu v rozsahu podľa § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu nie je dôvodné.

Z obsahu spisu vyplýva, že žalobca sa po viacerých úpravách petitu žaloby napokon domáhal, aby súd určil, že osvedčenie vyhlásenia žalovaného o vydržaní vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam vyššie uvedeným, zapísaným na Správe katastra Z., na LV č. X., pojaté do notárskej zápisnice č. N X., Nz X., spísanej notárkou JUDr. A. M. (ďalej len osvedčenie), je neplatné a právne neúčinné (viď čl. 204 spisu). Okresný súd žalobe o neplatnosť osvedčenia vyhovel a žalobu o určenie, že osvedčenie je právne neúčinné, zamietol. Odvolanie do výroku, ktorým súd prvého stupňa rozhodol o veci samej, podal len žalovaný. Žalobca nenapadol rozsudok okresného súdu vo veci samej odvolaním, z ktorého dôvodu odvolací súd, vychádzajúc z ustanovenia § 212 ods. 1 O.s.p., preskúmal správnosť jeho rozsudku v merite veci len v rozsahu odvolania podaného žalovaným (rozsudok okresného súdu vo výroku, ktorým žalobu zamietol nadobudol právoplatnosť). Odvolací súd v odvolacom konaní teda rozhodoval len o žalobe, ktorou sa žalobca domáhal určenia neplatnosti osvedčenia o vyhlásení o vydržaní. V dovolacom konaní možno preto preskúmať nesprávne právne posúdenie veci namietané žalobcom v dovolaní len vo vzťahu k tejto časti žaloby.

Podľa Čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa § 3 O.s.p. občianske súdne konanie je jednou zo záruk zákonnosti a slúži na jej upevňovanie a rozvíjanie. Každý má právo domáhať sa na súde ochrany práva, ktoré bolo ohrozené alebo porušené.

Občiansky súdny poriadok, ktorý upravuje postup súdu a účastníkov v občianskom súdnom konaní, v ustanovení § 3 O.s.p. zakotvuje právo každého domáhať sa na súde ochrany jeho subjektívneho práva, ktoré bolo ohrozené alebo porušené. Pre realizáciu tohto

ústavne garantovaného práva (Čl. 46 Ústavy) zákon vymedzuje rámec, výlučne v ktorom môžu účastníci realizovať svoje procesné práva, pričom priaznivé meritórne rozhodnutie pre toho, kto sa súdnej ochrany domáha, závisí v každom jednotlivom prípade od splnenia procesných i materiálnych predpokladov.

Výpočet možných návrhov na začatie konania je uvedený v § 80 O.s.p. Nejde o výpočet vyčerpávajúci, čo znamená, že nie je možné vylúčiť aj podanie takej žaloby, s ktorou citované zákonné ustanovenie nepočíta. Nevyhnutným predpokladom poskytnutia právnej ochrany súdom je aj v takomto prípade požiadavka žalobcovho právneho záujmu. Právny záujem nie je potrebné spravidla dokazovať (na rozdiel od určovacích žalôb v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p., pri ktorých je nutné preukázať kvalifikovaný právny záujem), lebo vyplýva priamo z právnych predpisov. Možnosť domáhať sa s úspechom poskytnutia právnej ochrany pred súdom formou žaloby neuvedenej v § 80 O.s.p., je teda spravidla podmienená tým, že podaná žaloba (právo ňou uplatnené) má oporu v právnych predpisoch.

V posudzovanej veci sa predmetom prieskumu dovolacieho súdu stala len tá časť žaloby, o ktorej rozhodol odvolací súd, t. j. žaloby o určenie, že osvedčenie vyhlásenia žalovaného o vydržaní vydané notárkou JUDr. A. M., je neplatné. Podľa názoru dovolacieho súdu žalobu takéhoto obsahu nie je možné považovať za určovaciu žalobu v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p. (notár osvedčuje právnu skutočnosť; neosvedčuje, či tu je právny vzťah alebo právo), ale za žalobu v tomto zákonom ustanovení neuvedenú. Bolo preto potrebné predovšetkým skúmať, či poskytnutie právnej ochrany formou takejto žaloby, vyplýva z právnych predpisov.

Právna úprava týkajúca sa notárskej činnosti sa nachádza v zákone č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) v znení neskorších predpisov.

Podľa § 3 ods. 3 Notárskeho poriadku zápisnice, osvedčenia a iné listiny vyhotovované pri notárskej činnosti a pri činnosti podľa odseku 2 (ďalej len "notárska listina") a ich osvedčené odpisy sú verejnými listinami.

Podľa § 56 ods. 1 veta prvá Notárskeho poriadku na žiadosť účastníka notár osvedčuje skutočnosti, ktoré by mohli byť podkladom pre uplatnenie práv, alebo ktorými by mohli byť spôsobené právne následky.

Podľa § 134 O.s.p. listiny vydané súdmi Slovenskej republiky alebo inými štátnymi orgánmi v medziach ich právomoci, ako aj listiny, ktoré sú osobitnými predpismi vyhlásené za verejné, potvrdzujú, že ide o nariadenie alebo vyhlásenie orgánu, ktorý listinu vydal, a ak nie je dokázaný opak, i pravdivosť toho, čo sa v nich osvedčuje alebo potvrdzuje.

Podľa § 34 ods. 1 zákona č. 162/1995 Z.z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) práva k nehnuteľnostiam uvedené v § 1 ods. 1, ktoré vznikli, zmenili sa alebo zanikli zo zákona, rozhodnutím štátneho orgánu, príklepom licitátora na verejnej dražbe, vydržaním, prírastkom a spracovaním, práva k nehnuteľnostiam osvedčené notárom, ako aj práva k nehnuteľnostiam vyplývajúce z nájomných zmlúv, zo zmlúv o prevode správy majetku štátu alebo z iných skutočností svedčiacich o zverení správy majetku obce alebo správy majetku vyššieho územného celku sa do katastra zapisujú záznamom, a to na základe verejných listín a iných listín.

Podľa § 36a katastrálneho zákona ak je vlastnícke právo k nehnuteľnosti zapísané na liste vlastníctva a na vykonanie záznamu je predložená ďalšia verejná listina alebo iná listina, ktorá nevychádza z údajov katastra, správa katastra nevykoná záznam a vráti verejnú listinu alebo inú listinu tomu, v koho prospech právo k nehnuteľnosti svedčí podľa listiny, alebo tomu, kto ju predložil a vyzve dotknuté osoby, aby uzavreli dohodu alebo podali na súde návrh na určenie práva k nehnuteľnosti; záznam vykoná vždy, ak má verejná listina účinky právoplatného súdneho rozhodnutia o práve k nehnuteľnosti.

Podľa § 70 ods. 1 katastrálneho zákona údaje katastra uvedené v § 7 sú hodnoverné, ak sa nepreukáže opak.

Notársky poriadok za listiny, vyhotovované v rámci notárskej činnosti, považuje aj notárom vydávané osvedčenia právne významných skutočností, medzi ktoré patrí aj osvedčenie o vyhlásení o vydržaní (§ 56 ods. 1 písm. g/ Notárskeho poriadku), ktoré je notár povinný spísať do notárskej zápisnice. Takéto osvedčenie vydané notárom v prípade, že obsahuje všetky náležitosti uvedené v § 63 Notárskeho poriadku, má povahu verejnej listiny

so všetkými z toho vyplývajúcimi právnymi dôsledkami (§ 134 O.s.p., § 34 až 36a zákona č. 162/1995 Z.z.).

Podstatou činnosti notára pri vydávaní osvedčenia, na rozdiel od spisovania právnych úkonov, je len zaznamenať dej, ktorý sa pred ním odohráva. Pri osvedčovaní notár nezasahuje do deja, účastníka nepoučuje a ani nedozerá na to, či obsah nastávajúcej skutočnosti alebo urobeného vyhlásenia je v súlade so zákonom. Rovnako tak ani nezodpovedá za to, či sa pred ním urobené vyhlásenie, (ne)prieči zákonu. Už samotné vedomie účastníka o tom, že notár na jeho žiadosť uskutočňuje záznam o ním uvedených skutočnostiach, by ho malo viesť k tomu, aby ním urobené vyhlásenie zodpovedalo príslušným právnym predpisom. Význam osvedčenia spočíva v tom, že príslušná notárska zápisnica je dôkazom o tom, že úkon (vyhlásenie) bol urobený, akým spôsobom a kedy sa tak stalo, pričom pravdivosť toho, čo sa osvedčuje alebo potvrdzuje platí dovtedy, kým nie je dokázaný opak.

Zo samotnej podstaty činnosti notára spočívajúcej v osvedčovaní právne významných skutočností je zrejmé, že žaloba o neplatnosť takéhoto osvedčenia vydaného notárom, do úvahy neprichádza. Notársky poriadok preto ani nemá osobitné ustanovenie, ktoré by umožňovalo osobe tvrdiacej o sebe, že bola vydaným osvedčením dotknutá na svojich právach, požiadať súd, aby určil neplatnosť osvedčenia. Rovnako ani hmotné právo (Občiansky zákonník, Obchodný zákonník) nemá zákonné ustanovenia, ktoré by umožňovali dotknutej osobe domáhať sa (ne)platnosti osvedčenia vydaného notárom. V hmotnom práve sa nachádzajú len zákonné ustanovenia, ktoré upravujú platnosť právneho úkonu.

Z vyššie uvedeného možno vyvodiť, že nárok uplatnený žalobcom, ktorým sa domáhal, aby súd určil, že osvedčenie vyhlásenia žalovaného o vydržaní vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam vyššie uvedeným, zapísaným na Správe katastra Z., na LV č. X., pojaté do notárskej zápisnice č. N X., Nz X., spísanej notárkou JUDr. A. M., je neplatné, nemá oporu v príslušných právnych predpisoch. Na strane žalobcu tak chýba právny záujem na ním podanej žalobe, ako základného predpokladu poskytnutia právnej ochrany pred súdom. Jeho žalobe nebolo možné preto vyhovieť, z ktorého dôvodu odvolací súd správne (aj keď čiastočne z iných dôvodov) rozhodol, keď vo výroku, ktorým súd prvého stupňa vyhovel žalobe, zmenil jeho rozsudok a v tejto časti žalobu žalobcu zamietol. Keďže žalobca napadol dovolaním vecne správny rozsudok odvolacieho súdu a

v konaní neboli zistené ani vady uvedené v § 237 O.s.p., Najvyšší súd Slovenskej republiky jeho dovolanie podľa § 243b ods. 1 O.s.p. zamietol.

Dovolací súd pre úplnosť dodáva, že súdna prax pripustila v súvislosti s osvedčením vydaným podľa zákona č. 293/1992 Zb. o úprave niektorých vlastníckych vzťahov k nehnuteľnostiam žalobu o určenie, že žalovaný nespĺňa podmienky oprávnenej držby (nie je oprávneným držiteľom), a teda nie žalobu o neplatnosť osvedčenia (viď rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 103/2003).

Žalovaný mal v dovolacom konaní úspech, preto mu patrí právo na náhradu trov konania proti žalobcovi, ktorý úspech nemal (§ 243b ods. 4 veta prvá O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). V dovolacom konaní žalovanému vznikli trovy v súvislosti s odmenou za právne služby poskytnuté advokátom. Odmena za jeden úkon právnej služby činí sumu 1.371 Sk (§ 11 ods. 1 vyhl. č. 655/2004 Z.z.) a patrí za jeden úkon právnej služby a to písomné vyjadrenie k dovolaniu zo 4.12.2006 (§ 14 ods. 1 písm. c/ vyhl. č. 655/2004 Z.z.) a jedenkrát režijný paušál v sume 178 Sk. Celkove vznikli žalovanému trovy v sume 1.549 Sk, ktoré je žalobca povinný zaplatiť na účet advokáta žalovaného (§ 149 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 243b ods. 4 veta prvá O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 29. januára 2008

JUDr. Martin V l a d i k, v.r.

predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia:

